

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра _____ фінансів
(найменування кафедри)**

**Допущено до захисту
Завідувач кафедри фінансів
Волохова І.С.**

(підпис)

“ ____ ” _____ 201__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування

**за магістерською програмою професійного спрямування
«Корпоративні фінанси»**

**на тему: «Податкова система України: етапи становлення та напрями
розвитку»**

**Виконавець:
студентка фінансово-економічного
факультету**

**Новаковська Олександра Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/**

**Науковий керівник:
Кандидат економічних наук
(науковий ступінь, вчене звання)**

**Васютинська Людмила Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/**

**ОДЕСА – 2018
АНОТАЦІЯ**

Новаковська О. А.

«Податкова система України: етапи становлення та напрями розвитку»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою «Корпоративні фінанси»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес становлення та розвитку податкової системи.

У роботі розглядаються етапи становлення податкової системи, її функції, принципи, ефективність та напрями розвитку.

Проаналізовано практику і проблематику оподаткування в умовах ринкової економіки. Розроблено пропозиції щодо реформування податкової системи.

Запропоновано: застосувати прогресивну шкалу оподаткування; зменшити податковий тягар кінцевих споживачів; застосовувати адекватні ставки оподаткування для крупних підприємств; переглянути систему податкових пільг; посилити децентралізацію податкової системи шляхом введення деяких податків на місцевому рівні; переглянути кількість податків, їх ставки та базу оподаткування; ввести мораторій на внесення змін до законодавчо-правових актів.

Ключові слова: податок, податкова система, оподаткування, податкові надходження.

SUMMARY

Novakovskaya O. A.

"The tax system of Ukraine: stages of formation and directions of development"
qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty
8.07072 Finance, Banking and Insurance
under the Master's program "Corporate Finance"
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the process of formation and development of the tax system.

The paper considers the stages of formation of the tax system, its functions, principles, efficiency and directions of development.

The practice and problems of taxation in a market economy are analyzed. Proposals for the reform of the tax system have been developed.

Proposed: apply a progressive tax scale; reduce the tax burden of end-users; apply adequate tax rates for large enterprises; review the system of tax benefits; to strengthen decentralization of the tax system by introducing some taxes at the local level; review the amount of taxes, their rates and the tax base; to introduce a moratorium on amendments to legislative acts.

Key words: tax, tax system, taxation, tax revenues.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ.....	6
1.1. Періодизація становлення та розвитку податкових систем.....	6
1.2. Еволюція наукових підходів щодо визначення, функцій та принципів податкової системи.....	17
1.3. Етапи становлення та розвитку податкової системи України.....	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	34
2.1. Тенденції функціонування податкової системи.....	34
2.2. Аналіз основних бюджетоутворюючих податків.....	46
2.3. Моніторинг фіскальної ефективності податкових надходжень.....	60
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	71
3.1. Зарубіжний досвід реформування податкової системи та його адаптація до українських реалій.....	71
3.2. Пріоритети реформування вітчизняної податкової системи.....	81
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95

ВСТУП

Актуальність теми. Податкова система відіграє провідну роль у формуванні доходів держави. У державному бюджеті України саме на податки припадає більша частина доходів. Історія розвитку оподаткування свідчить, що податки можуть бути не лише джерелом наповнення бюджетів, але й інструментом регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів. Тому є важливим здійснювати управління податками у такий спосіб, щоб вони стимулювали розвиток економіки і забезпечували ресурсами доходну частину бюджету.

В умовах ринкової економіки податкові надходження залежать від результатів діяльності суб'єктів господарювання, а від так раціонально організована система оподаткування може створити сприятливі умови для розвитку підприємницької ініціативи.

Податкову систему України можна віднести до найбільш громістких податкових систем світ і при цьому найменш ефективних. Для неї характерні такі негативні явища як недосконала система адміністрування податків, недосконалий механізм пільгового оподаткування, несприятливий клімат для розвитку бізнесу, нерівномірність та несправедливість розподілу податкового навантаження.

Окреслена проблематика, а також реформування податкової системи, метою якого є стимулювання підприємництва через застосування податкових інструментів потребують впровадження дієвих заходів, які сприятимуть детінізації економіки та легалізації доходів економічних суб'єктів. Саме це робить тематику кваліфікаційної роботи актуальною.

Питанням реформування податкової системи, теоретичним основам її функціонування, а також оцінки її дієвості та ефективності приділяли увагу у своїх працях такі вітчизняні науковці, як В. Валігура, В. Вітлінський, О. Десятнюк, Т. Єфименко, Ю. Іванова, А. Крисоватий, В. Мельника, А. Скрипник, А. Соколовська та інші.

Не заперечуючи значні досягнення у сфері досліджень система оподаткування, варто звернути увагу на питання, що залишаються дискусійними й до нині. Зокрема, це стосується питань щодо поглиблення теоретичних основ системи оподаткування, методів діагностики стану податкової системи, виявлення причин недієвості податкових інструментів в регулюванні національної економіки.

Мета роботи. Метою роботи є поглиблення теоретичних засад функціонування податкової системи, а також розробка практичних рекомендацій щодо її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- вивчити періодизацію становлення та дослідити історичний розвиток податкових систем;
- дослідити етапи становлення податкової системи;
- розглянути еволюцію наукових підходів щодо визначення функцій та принципів податкової системи;
- виявити тенденції функціонування податкової системи;
- проаналізувати основні бюджетоутворюючі податки;
- здійснити моніторинг фіскальної ефективності податкових надходжень;
- вивчити зарубіжний досвід реформування податкової системи та адаптувати його до українських реалій;
- надати пропозиції щодо пріоритетів реформування вітчизняної податкової системи.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес становлення та розвитку податкової системи.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність економічних відносин щодо розвитку податкової системи.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі акти та нормативно-правові документи України, які регулюють податкову систему. У роботі також використано монографічні дослідження,

наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, навчальна література, звітність органів Державного казначейства.

Методи дослідження. У процесі написання випускної роботи при дослідженні податкової системи, використані такі методи наукового дослідження: збирання інформації, спостереження, абстрагування, науковий аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, системний та інші. У процесі оцінки податкової системи та її ефективності застосовані наступні методи наукового дослідження: формалізація, вимірювання, статистичний, аналітичний, порівняння та інші. При визначенні напрямків удосконалення податкової системи використані методи ідеалізації, прогнозування, узагальнення та інші.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези: Новаковська О.А. Фіскальна ефективність податкових надходжень в Україні / О.А. Новаковська // Студентська науково-практична конференція фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету: «Світ фінансів: сучасні виклики», 1-2 листопада 2018 року.

ВИСНОВКИ

У роботі наведено теоретичне обґрунтування та розв'язання проблеми, як і пов'язані з функціонуванням податкової системи України. На основі цього сформульовано висновки, що відображають вирішення завдань відповідно до поставленої мети.

1. Встановлено, що податкова система розвивається відповідно до певних історичних умов, має відповідну періодизацію, яка характеризується певними якісними змінами системи оподаткування. Найбільш поширеним уявленням щодо розвитку податків є періодизація за етапами, що характеризують стародавній світ й початок середніх віків (1 етап). Другий етап характеризується періодом 16-18ст., третій починаючи з 19ст. продовжується по теперішні часи.

2. Дослідження наукових підходів щодо визначення функцій та принципів податкової системи дозволило розкрити сутність податків, їх функції та з'ясувати принципи функціонування податкової системи. Визначено, що податки беруть участь у перерозподілі нової вартості і виступають частиною єдиного процесу суспільного відтворення.

3. З'ясовано основні етапи становлення податкової системи України. Це дозволило дійти висновку, що податкова система має поступальний розвиток, є динамічною, підпорядковується відповідній меті, яка встановлюється згідно з напрямом податкової політики. Значних змін податкова система набула за часи незалежності України.

4. Розкрито основні причини формування тенденцій щодо функціонування податкової системи України. Це дозволило встановити причинно-наслідкові зв'язки розвитку податкової системи та виявити внутрішні чинники, що впливають на її функціонування. Зокрема, з'ясовано найбільш впливові структурні елементи системи оподаткування та виявлено основні недоліки щодо її недосконалості. Зокрема, це стосується проблематики

подвійного оподаткування перманентності податкового законодавства та переважання фіскальної функції податків над регулюючою.

5. Аналіз основних бюджетоутворюючих податків дозволив встановити, що найбільш питому вагу та впливове значення має ПДВ. Цей податок є податком на споживання, а від так має досить великий вплив на доходи споживачів. Відсутність прогресивної шкали оподаткування цього податку є найбільш суттєвим недоліком в системі вітчизняного оподаткування. Аналіз показав, що ПДФО має досить суттєвий вплив на розвиток місцевих бюджетів, оскільки є найвагомим податком в структурі податкових надходжень місцевих бюджетів. Крім того, цей податок впливає на структуру кінцевих доходів населення. Податок на прибуток підприємств є податком, який здійснює прямий вплив на розвиток підприємництва в державі. Тому досить важливим є створення умов щодо справедливого оподаткування юридичних осіб для стимулювання їх підприємницької діяльності.

6. Моніторинг фіскальної ефективності податкових надходжень дозволив визначити еластичність основних бюджетоутворюючих податків. З'ясовано, що починаючи з 2015 року податкові надходження в Україні є еластичними, а від так здійснюють вплив на економіку. Побудована економіко-математична модель щодо впливу податкових надходжень на ВВП дозволила дійти висновку, що на 1 грн. приросту податкових надходжень ВВП прирощується на 2,93 грн.. Це дозволило розробити прогноз на 2018-2020 рр.. Виявлено, що зростання податкових надходжень зведеного бюджету у 2018 році буде збільшуватись з темпом приросту у 6,7%. У 2019 році темп зростання податкових надходжень зведеного бюджету складе 13,9%, а у 2020 році – 12,2%.

7. Результати аналізу податкового розвитку зарубіжних країнах показали, що в умовах економічного розвитку, держави намагалися активно впливати за допомогою податкового механізму на:

- розвиток пріоритетних галузей промислового виробництва і науково-технічної діяльності;

- створення умов найбільшого сприяння приватному підприємству в цілому і великих корпорацій зокрема;
- подолання циклічних спадів і стимулювання зростання виробництва;
- регулювання зовнішньоекономічних і зовнішньоторговельних відносин, підвищення конкурентоздатності національних виробників на світовому ринку;
- підтримка національного сільськогосподарського виробника;
- створення в суспільстві сприятливого соціального клімату.

Також більшість зарубіжних країн зараз орієнтовані на уніфікацію і гармонізацію фіскальної політики, що найбільш яскраво просліджується в країнах - членах Європейського Союзу, але її не можна не помітити і в інших індустріальних країнах. У них чітко виявляється тенденція лібералізації системи прямого оподаткування; розширюється сфера дії податків на споживання - податку на додану вартість, податку з обороту, податку з продажу; зростає значимість оподаткування відсоткових доходів.

8. Проведене дослідження дозволило висунути пропозиції:

- 1). Застосувати прогресивну шкалу оподаткування;
- 2). Зменшити податковий тягар кінцевих споживачів;
- 3). Застосовувати адекватні ставки оподаткування для крупних підприємств; переглянути систему податкових пільг;
- 4). Посилити децентралізацію податкової системи шляхом введення деяких податків на місцевому рівні;
- 5). Переглянути кількість податків, їх ставки та базу оподаткування;
- 6). Ввести мораторій на внесення змін до законодавчо-правових актів;
- 7). Посилення відповідальності за ухилення від сплати податків і страхових внесків та покращення їх адміністрування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Налоги: Учебное пособие / Под ред. Д. Черника. – 2 –изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1996. – С. 4.
2. Кулишер И. М. Очерки финансовой науки. Вып. 1. - Петроград: Наука и школа, 1919.– 258 с.
3. Уразова Е. И. Налоги и экономический рост развивающихся стран (на примере стран Ближнего и Среднего Востока). – М.: Наука, 1981. – 179 с.
4. Налогообложение: теории, проблемы, решения. Монография / В. П. Вишневский, А. С. Веткин, Е. Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В. П. Вишневского. – Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504 с.
5. Янжул И. И. Основные начала финансовой науки: Учение о государственных доходах. - М.: Статут, 2002. – 555 с.
6. Древняя Русь // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Портал:Древняя_Русь.
7. Ричка В.М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації // УІЖ. – 2001. - №2. – С. 23 – 33.
8. Рибоков Б.А. Киевская Русь и русские княжества. – М.:Наука. –1982. – С.277-365.
9. Артус М.М. Бюджетна система України : [навч. посіб.] / М.М. Артус, Н.М. Хижа. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 220 с.
10. Андрущенко В.Л. Податкова система : [навч. посіб.] / За заг. ред. В.Л. Андрущенко. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 416 с.
11. Бараулін С.В. Податки як ціна послуг держави / С.В. Бараулін // Юридична Україна. – 2004. – № 10. – С. 30–35.
12. Калінеску Т.В. Причини та тенденції ухилення від сплати податків / Т.В. Калінеску, А.Ю. Ширяєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://filelibsnu.at.ua/naukovi/Naukovi_visti/PDF_10_2013/7.pdf.
13. Горський І.В. Податковий потенціал у механізмі міжбюджетних відносин / І.В. Горський // Фінанси. – 1999. – № 6. – С. 27–30.

14. Кучерявенко М.П. Основи податкового права : [навч. посіб.] / За ред. М.П. Кучерявенко. – Харків : Нац. юрид. акад. України, 2003. – 564 с.
15. Юрій С.І. Фінанси : [підручник] / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
16. Буряковський В.В. Податки : [навч. посіб.] / В.В. Буряковський [та ін.] ; за ред. В.В. Буряковського. – Дніпро-петровськ : Пороги, 1998. – 614 с.
17. Поліванцев А.С. Вплив фіскальної політики на міжнародний торговельно-економічний обмін : авто- реф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.02 / А.С. Поліванцев ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2013. – 20 с.
18. К. Ковальчук, Т. Рева Функції податків та їх реалізація в податковій системі України // Вища школа. - 2008. - № 3. - С. 70-83
19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economika.kiev.ua/index>.
20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.readbookz.com/book/>.
21. Атаманчук О.В. Регулююча функція податків та регуляторний потенціал податкової системи // Економіка та держава. - 2008. - № 10. - С. 26-29
22. Пурденко О.А. Специфіка функцій податків у галузі електроенергетики сфери матеріального виробництва // Науковий вісник Національного університету ДПС України.– Серія: Економіка, право.– 2010.– №3. – С. 86–91.
23. Самура Ю.О. Регулювання фіскальних систем в економіках перехідного типу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2002. – 18 с.
24. Чередниченко О.М. Непряме оподаткування в Україні на шляху інтеграції до Європейського Союзу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 20 с.
25. Пилипенко Н.М. Податково-дотаційний менеджмент у сільському господарстві: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.02 / Сум. держ. аграр. ун-т. – Суми, 1998. – 17 с.
26. Аждаров Т.Г. Проблеми формування та удосконалення податкового механізму в Азербайджанській Республіці: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.04.01 / НАН України. Ін-т екон. прогнозування. – К., 2002. – 28 с.

27. Жарко Р.П. Теоретико-методичні засади удосконалення податкового регулювання під-приємницької діяльності (на прикладі підприємств м. Ніжина та Ніжинського району Черні-гівської області): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Нац. ун-т харч. технологій. – К., 2006. – 20 с.
28. Сапич Н.М. Економічна ефективність землекористування сільськогосподарських підпри-ємств і податкова складова її регулювання: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Сум. нац. аграр. ун-т. – Суми, 2009. – 20 с.
29. Корягін М.В., Гончарук І.В., Гринкевич С.С. Соціально-економічна природа та функції податків // Науковий вісник НЛТУ України.– 2009.– Вип. 19.9. – С. 132–138.
30. Власюк Н.І. Функції податків у світлі податкових реформ // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість: Міжвідомчий наук.-техн. збірник УкрДЛТУ.– 2004.– Вип. 29. – С. 228–230
31. Соколовська А. М. Шляхи реформування податкової системи України [Текст] / А. М. Соколовська. Фінанси України – 2014 – №12 – С. 103-121.
32. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/smit/smit_1.pdf
33. Вагнер А. // Экономическая энциклопедия. Политическая экономия. — М.: экономическая энциклопедия, 2012. — Т. 1. — С. 206.
34. Податковий кодекс України №2755-VI за редакцією від 10.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
35. Звіти про виконання бюджету / Офіційний веб-сайт Державної казначківської служби - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.treasury.gov.ua/
36. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua/

37. Мінняйленко К. О. Економічна сутність прямого й непрямого оподаткування в Україні / К. О. Мінняйленко // Управління розвитком. - №5 (168). -2014.-С.101-103.
38. Івашків Т. С., Переваги та недоліки в системі прямого і непрямого оподаткування / Івашків Т. С., Петрина М. Ю., Кушлик О. Ю, Вербовська Л. С. // науково-інформаційний вісник економіка. – № 7.- 2013. – С. 333-338.
39. Податки: світовий досвід та вітчизняна практика [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/110.html.
40. Механізм економічної політики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/12920522/ekonomika/podatkova_politika_derzhavi.
41. Бугайчук В. Я. Сучасна податкова система України та необхідність її реформування. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9698>.
42. Турянський Ю. І. Податки як суспільно-економічна категорія, їх функції та види/ Ю. І. Турянський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2014/24_1/296_Tyr.pdf
43. Попович, З., 2015. «Податкова реформа як покарання бідних». В: Журнал соціальної критики «Спільне». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <https://commons.com.ua/uk/podatkova-reforma-yak-pokarannya-bidnih>.
44. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <https://commons.com.ua/uk/nakoplenie-kapitala-i-neravenstvo-v-sssr-i-rf>.
45. О.В. Ткаченко Сучасні тенденції розвитку та шляхи оптимізації оподаткування в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream>.
46. Державна фіскальна служба України: Податкова реформа: основні зміни, які вступили в дію з 1 січня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/231988>.

47. Концепція реформування податкової системи України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/data/material/000/107/158489/prezentats_ ya_Kontsepts_ ya_reformu_vannya_podatkovo_sistemi_3_4.pdf
48. Закон України від 24 грудня 2015 року №909 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/909-19>
49. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
50. Закон України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” від 28.12.2014 № 71-VIII. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19/ed20141228>
51. Мінімальна заробітна плата на 01.01.2015 становила 1218 грн.
52. Закон України “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування пенсій” від 02.06.2016 № 1411 VIII — <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1411-19>.
53. А. М. Савченко, І. А. Гудим, ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ТА ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: // http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2018/13.pdf
54. DOING BUSINESS – [Електронний ресурс] – Режим доступу // <http://www.doingbusiness.org/>
55. Махмудов х.з. оптимізація податкового навантаження у системі заходів державного регулювання економіки / х.з. Махмудов // наукові праці. – Полтава, 2011. – № 2. – с. 233-239.
56. Л.П. Сідельникова ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВИХ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ // “Фінанси України”, 2015. – с. 45-60.

57. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>.
58. Романюта Е. Моніторинг рівня податкового навантаження в Україні та країнах ЄС / Е. Романюта // Світ фінансів. — 2017. — № 2 (51). — С.128—138. — Режим доступу: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/viewFile/1003/1011>
59. Mainnationalaccountstaxaggregates [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_10a_taxag&lang=en
60. Норма чи перешкода зростанню. Чи зависокі податки в Україні [Електронний ресурс]: — Режим доступу до ресурсу: https://espreso.tv/article/2018/02/22/norma_chy_pereshkoda_zrostannyu_chy_zavysoki_podatky_v_ukrayini
61. Оптимізація податкового навантаження в Україні: механізми та передумови // [електронний ресурс] – режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/accountant/15917/>.
62. Дадалко В.В., Румянцева Е.Е., Демчик Н.Н. . Налогообложение в системе международных экономических отношений: Учеб.пособие. – Мн.: Армита, 2000. – 359 с.
63. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sta-sumy.gov.ua>
64. Населення України. Імперативи демографічного старіння. – К.: ВД «АДЕФ-Україна», 2014. – 288 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/news/2010/4/26/364177.htm>
65. Summary description of R & D tax incentive schemes for OECD countries and selected economies. – OECD, 2014. – 130 p.
66. Воробьева Е.И., Сушкова Е.Е. Анализ зарубежного опыта использования налоговых льгот для стимулирования развития экономики // Бизнес Информ. 2007. — №12(2). — С. 18—20.

67. Білова Н., Місцеві податки і збори по-новому: знайомимося та готуємося до сплати / Н. Білова // Податки та бухгалтерський облік. – 2014. – №1-2. – С.38 - 46.
68. Свердан М.М. Современные налоговые системы: опыт и тенденции развития в странах ОЭСР [Електронний ресурс]/ М.М. Свердан // Макро- и микроэкономика: теория и практика: мат-лы III междунар. науч.-практ. конф. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/publish/867&&12/a_st/13_45.pdf
69. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>.
70. Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України: кол. монографія / ред. О.В. Манойленко. Харків: НТУ «ХП», 2017. Розд. 3. С. 114–119.
71. . Педченко Н. С. Напрями податкової політики України відповідно до євроінтеграційних процесів / Н. С. Педченко, Л. А. Лугівська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [dspace.uscu.org.ua/bitstream/.../ Лугівська_Л. А._1.pdf](https://dspace.uscu.org.ua/bitstream/.../Лугівська_Л.А._1.pdf)
72. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення : монографія / А.М. Соколовська. – К. : Вид-во "Знання-Прес", 2004. – 454 с.
73. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
74. Ярошенко Ф. О. Трансформація державної податкової служби України: монографія/ Ф. О. Ярошенко. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2014. – С. 368.
75. Нікітішин А. О. Податкові надходження як складова доходів місцевих бюджетів / А. О. Нікітішин // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2016. – Т.21. – Вип. 2. – С. 156-159.

76. Попова В. В. Удосконалення структурно-організаційної моделі податкової політики в умовах євроінтеграції // Економіка. Фінанси. Право – 2016 Вип. 11 – С. 15-18.
77. Педченко Н. С. Напрями податкової політики України відповідно до євроінтеграційних процесів / Н. С. Педченко, Л. А. Лугівська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [dspace.uccu.org.ua/ bitstream/.../ Лугівська_Л. А._1.pdf](https://dspace.uccu.org.ua/bitstream/.../Лугівська_Л.А._1.pdf).
78. Дегтяр, А. О. Гармонізація вітчизняного податкового законодавства до міжнародних стандартів як чинник прискорення євроінтеграційних процесів в Україні / А. О. Дегтяр// Державне будівництво. – 2008. – №2. – С. 3–13
79. Бідюк О. О. Адміністрування податків: міжнародний досвід та українські реалії/ О.О. Бідюк// Реформування системи сплати податків та зборів з урахуванням міжнародного досвіду: зб. наук. праць за матер. наук.-практ. круглого столу. – К.: Алерта. - 2012. – С. 25-29.